

تعامل‌ها و انگیزه‌های اطلاعاتی دانشمندان در شبکه حرفه‌ای ریسرچ‌گیت

نیما یعقوبی ملال^{*۱}

حمیدرضا جمالی مهموئی^۲

یزدان منصوریان^۳

چکیده

هدف: هدف این پژوهش شناسایی انگیزه‌ها و تعامل‌های اطلاعاتی دانشمندان در شبکه تخصصی ریسرچ‌گیت است.

روش‌شناسی: این پژوهش از نوع کاربردی و با رویکرد ترکیبی کمی و کیفی انجام شده است. جامعه آماری پژوهش شامل تمامی کاربران شبکه ریسرچ‌گیت است و نمونه آن در بخش کمی بررسی پروفایل ۱۲۰۰ نفر از کاربران و در بخش کیفی مصاحبه با ۳۰ نفر از کاربران می‌باشد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که اکثر اعضای این شبکه به‌واسطه پیشنهاد همکارانشان عضو آن شده‌اند. مهم‌ترین ویژگی شبکه علمی ریسرچ‌گیت، امکان برقراری ارتباط و تعامل در سطح ملی و بین‌المللی و امکان انتشار سریع فعالیت‌های علمی بدون نیاز به داوری است. هدف محققان در استفاده از شبکه ریسرچ‌گیت، اشاعه و نمایش بهتر و بیشتر فعالیت‌های علمی‌شان است. همچنین کاربران ایرانی به دلیل مشکلات دسترسی به پایگاه‌های اطلاعاتی از این شبکه به‌طور قابل توجهی برای دسترسی به منابع اطلاعاتی استفاده می‌کنند. در مقایسه با سایر رشته‌ها، محققان حوزه علوم پایه و رشته فیزیک پزشکی فعالیت‌های بیش‌تری دارند. همچنین در مجموع، بیش از ۸۵ درصد کاربران موافق استفاده از شبکه علمی ریسرچ‌گیت هستند و آن را مفید می‌دانند.

نتیجه‌گیری: نتایج نشان داد که محققان رشته فیزیک پزشکی، در اکثر شاخص‌های مورد مطالعه نسبت به سایر رشته‌ها، تعامل بیش‌تری در شبکه علمی ریسرچ‌گیت دارند که مؤید برتری حوزه علوم پایه (از نظر حضور در شبکه ریسرچ‌گیت) است.

واژگان کلیدی: شبکه‌های اجتماعی تخصصی، ریسرچ‌گیت، ارتباطات علمی، تعامل اطلاعاتی.

۱. کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه خوارزمی تهران (نویسنده مسئول)
Email: Nima.yaghoubi.67@gmail.com
۲. دانشیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی
۳. دانشیار علم اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشگاه خوارزمی تهران

دریافت: ۱۳۹۴/۰۶/۱۲

پذیرش: ۱۳۹۴/۱۲/۱۹

مقدمه و بیان مسئله

پس از ایجاد امکانات روزافزون در شبکه‌های اجتماعی عمومی و محبوبیت این شبکه‌ها در بین اقشار مختلف، شبکه‌های اجتماعی تخصصی با تمرکز بر اهداف خاص ایجاد شدند و آنقدر توسعه یافتند که همچون سیلابی جوامع مختلف را فراگرفتند و هنوز هم در حال پیشروی هستند (بوید و الیسون^۱، ۲۰۰۸). از جمله شبکه‌های تخصصی، شبکه‌های علمی هستند که برای افراد علاقه‌مند به مباحث علمی و تحقیقاتی ایجاد شدند. برخی از این شبکه‌ها عبارت‌اند از ریسرچ گیت^۲، آکادمیا^۳، مندلی^۴، سایت یولایک^۵ و بسیاری دیگر (ثلوال و کوشا^۶، ۲۰۱۳). آنچه که در بین اکثر این شبکه‌ها مشترک است، مدیریت هویت، یافتن متخصصان، آگاهی از متون، مدیریت تماس‌ها، آگاهی از شبکه‌ها و تبادل اطلاعات است (ریشر و کخ^۷، ۲۰۰۸). این ویژگی‌ها در کنار روش‌هایی که شبکه‌های اجتماعی تخصصی به عنوان الگوهای ارتباط علمی جدید فراهم می‌کنند، برخی مواقع به عنوان روش‌هایی برای جایگزینی روش‌های سنتی نیز مطرح می‌شوند؛ چرا که در حال دگرگون کردن روش‌های تعامل و برقراری ارتباط در بین دانشمندان هستند.

سودمندی این شبکه‌ها در پژوهش‌های پیشین نیز آشکار شده است. پژوهش نیکولاس و رولاندز^۸ (۲۰۱۱) بر روی بیش از ۲۰۰۰ محقق نشان داد که شبکه‌های اجتماعی بر تمامی مراحل چرخه پژوهشی دانشمندان، از شناسایی فرصت‌های پژوهشی گرفته تا انتشار یافته‌های آن، مؤثر هستند. همچنین گیگلیا^۹ بیان کرده است از زمانی که مجلات علمی در سال ۱۶۶۵ آغاز به کار کردند تاکنون، همکاری یکی از اجزای اساسی علم بوده است. این همکاری‌ها و ارتباطات و تعامل‌های علمی که نقطه آغاز مجلات علمی بوده‌اند، امروزه در حال حرکت به سمت ارتباطات علمی موجود در شبکه‌های اجتماعی علمی است. پونته و سایمون^{۱۰} (۲۰۱۱) بیان کردند که یک سوم متخصصان از شبکه‌های اجتماعی تخصصی استفاده می‌کنند و میزان استفاده از وبلاگ‌ها و ویکی‌ها به طور قابل ملاحظه‌ای (معناداری) در حال کاهش است. همچنین ناندز و بورگو^{۱۱} (۲۰۱۳) بیان کردند که یک سوم از کاربران آکادمیا، دانشجوی مقطع دکتری هستند و بیش از نیمی از آن‌ها در گروه دانشگاهیان جای گرفته‌اند، بنابراین رشد گرایش دانشمندان به این سمت ملموس است.

این پژوهش‌ها نشان از اهمیت شبکه‌های علمی و روند روبه‌رشد تعامل در آن‌ها دارند؛ اما پژوهش‌هایی که درباره شناسایی نگرش‌ها و تعامل‌های دانشمندان باشند کم هستند. اکثر قریب به اتفاق پژوهش‌های انجام‌شده به طور گسترده به شبکه‌های عمومی پرداخته‌اند و به شبکه‌های تخصصی توجه کافی نشده است و ضرورت انجام پژوهشی در این رابطه احساس می‌شود؛ چرا که تعداد کاربران این شبکه‌ها بسیار بالا و همچنان در حال رشد است. از سوی دیگر، اهمیت گروه کاربران نیاز به بینشی عمیق‌تر را در رابطه با این شبکه‌ها، در بافت و زمینه‌ای علمی ایجاد کرده است. این پژوهش قصد دارد تا با بررسی و تعامل‌ها و انگیزه‌های اطلاعاتی دانشمندان در شبکه ریسرچ گیت، کمبود شناخت ناشی از عدم بررسی قابلیت‌های شبکه‌های اجتماعی و رفتار اطلاعاتی دانشمندان در برخورد با آن‌ها را تا حدی جبران کند.

1. Boyd & Ellison
3. Academia.edu
5. CiteULike
7. Richter & Koch
9. Giglia
11. Nandez & Borrego

2. ResearchGate
4. Mendeley
6. Thelwall & Kousha
8. Nicolas & Rowlands
10. Ponte & Simon

در همین راستا این پژوهش برای بررسی تعامل افراد در ریسرچ گیت به نشانه‌های قابل اندازه‌گیری این تعامل می‌پردازد که عبارت‌اند: از تعداد مقاله‌های بارگذاری شده کاربران، نمره ریسرچ گیت آنان، تعداد مشاهده و دانلود و استناد به آثار آنان و امتیاز تأثیر مقاله‌های آنان. طبیعی است که بارگذاری مقاله در شبکه، نوعی تعامل فرد با شبکه است که زمینه تعامل دیگران با وی را نیز فراهم می‌کند. نمره ریسرچ گیت فرد نیز که در فرمول محاسبه آن تعداد پرسش‌هایی که وی پرسیده و تعداد پاسخ‌هایی که وی به پرسش‌های دیگران داده است لحاظ می‌شود، به نوعی نشان‌دهنده تعامل وی با دیگران است. سایر موارد مثل تعداد مشاهده و دانلود نیز به نوعی نشان‌دهنده تعامل دیگران با آثار پژوهشگر هستند. وجود یا نبود تفاوت میان رشته‌های مختلف از نظر این سنجه‌ها نیز مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای بررسی انگیزه‌های فرد به چگونگی آشنایی با شبکه و اهداف اعضا در استفاده از شبکه و نگرش آن‌ها نسبت به سودمندی آن پرداخته می‌شود. همچنین در این بخش کاربران ایرانی و غیرایرانی مقایسه می‌شوند.

پرسش‌های پژوهش

1. آیا بین تعداد مقاله‌های کاربران شبکه ریسرچ گیت تفاوت معنی داری وجود دارد؟
2. آیا بین نمره ریسرچ گیت کاربران شبکه ریسرچ گیت تفاوت معنی داری وجود دارد؟
3. آیا بین تعداد مشاهده، دانلود و همچنین تعداد استناد به مقاله‌های کاربران در رشته‌های مختلف در شبکه ریسرچ گیت تفاوت معنی داری وجود دارد؟
4. آیا بین امتیاز تأثیر مقاله‌های کاربران شبکه ریسرچ گیت تفاوت معنی داری وجود دارد؟
5. هدف دانشمندان در استفاده از شبکه علمی ریسرچ گیت چیست؟
6. چه نگرش‌هایی در رابطه با استفاده از شبکه علمی ریسرچ گیت وجود دارد؟
7. تعاملات اطلاعاتی و ارتباطات علمی دانشمندان در شبکه علمی ریسرچ گیت چگونه است؟

پیشینه‌های پژوهش

در رابطه با شبکه‌های اجتماعی عمومی پژوهش‌های مناسبی انجام گرفته است؛ اما پژوهش‌ها در رابطه با شبکه‌های علمی و تحقیقاتی در داخل ایران محدود است. بتولی (۱۳۹۲) ضمن معرفی قابلیت‌های شبکه‌های علمی و تأکید بر اهمیت آن‌ها در ارتباطات اطلاعاتی، استفاده از این شبکه‌ها را راهی برای افزایش استناد می‌داند. نیازمند (۱۳۹۲) با رویکردی پیمایشی به بررسی تطبیقی میزان استفاده نمونه‌ای تصادفی از پژوهشگران کشورهای خاورمیانه از شبکه‌های اجتماعی علمی پرداخت و نشان داد که پژوهشگران کشورهای کویت، امارات متحده عربی و قطر بیش‌ترین استفاده را از این شبکه‌ها دارند. همچنین نمایش و افزایش استناد و به اشتراک‌گذاری مقاله‌ها توسط پژوهشگران کشورهای خاورمیانه هدف عمده آن‌ها در پیوستن به این شبکه‌هاست و ایران به لحاظ حضور و استفاده از شبکه‌های اجتماعی علمی از جایگاه مطلوبی برخوردار نیست.

در خارج از ایران پژوهش‌های بیش‌تری درباره ارتباطات علمی در شبکه‌های علمی انجام شده است. کالب^۱ و دیگران (۲۰۱۱) با پرسش‌نامه به بررسی ارتباط و عوامل مؤثر در به اشتراک‌گذاری دانش و پذیرش تکنولوژی در میان دانشگاهیان پرداختند. در نهایت نه عامل تأثیرگذار شناسایی شد که مهم‌ترین آن‌ها کسب شهرت و سپس سودمندی ادراک شده^۲ است. نیکولاس و رولاندز (۲۰۱۱) با پیمایش بیش از ۲۰۰۰ پژوهشگر به بررسی تأثیر استفاده از

1 . kalb

2 . Perceived usefulness

رسانه‌های اجتماعی در گردش کار پژوهشی پرداختند و نشان دادند که تألیف‌های مشترک بیشترین تأثیرپذیری را داشتند و دلیل این امر علاقه شخصی و احتیاج به سرعت در انجام کارهاست. همچنین بیان کردند که تأثیر این رسانه‌ها در تمامی مراحل یک پژوهش وجود دارد و به یک کانال مهم برای کشف و اشاعه تحقیقات و فعالیت‌های علمی تبدیل شده‌اند. دوک و جردن^۱ (۲۰۱۱) در گزارشی نشان دادند که میزان آگاهی از شبکه‌های علمی در سطح پایینی است و استفاده‌کنندگان از آن‌ها رضایت چندانی ندارند که احتمالاً این روند تغییر خواهد کرد.

کلی و دلاسال^۲ (۲۰۱۲) گزارش کردند که ما شاهد استفاده از شبکه‌های تحقیقاتی برای انتشار فعالیت‌های علمی هستیم. آن‌ها با هدف شناسایی دلایل این امر عامل، تعداد دانلود مقاله‌ها را مدنظر قرار دادند. برای این کار بیست دانشگاه را انتخاب کرده و شبکه‌های آکادِمیا و لینکدین^۳ را نیز برگزیدند تا وضعیت دانلود مقاله‌ها را تجزیه و تحلیل کنند. نتایج آنان نشان داد که مقاله‌هایی که در شبکه‌های علمی بارگذاری می‌شوند، نسبت به مقاله‌هایی که این شرایط را ندارند، قابلیت رؤیت بیشتری دارند؛ بنابراین بیشتر دانلود می‌شوند. این نتیجه نشان از بهبود فاکتورهای بهینه‌سازی موتورهای جست‌وجو دارد. ناندز و بورگو (۲۰۱۳) مطالعه‌ای موردی روی شبکه آکادِمیا در رابطه با استفاده از شبکه‌های تحقیقاتی برای اهداف علمی انجام دادند. در مرحله اول، به بررسی پروفایل کاربران در شبکه آکادِمیا پرداختند که به دوازده دانشگاه در کاتالان^۴ وابسته بود. در مرحله دوم، پرسش‌نامه‌ای محقق ساخته به ۷۶۶ نفر که عضو شبکه بودند، ارسال شد. نتایج نشان داد که از بین آثار به اشتراک گذاشته شده، مقاله‌ها بیشترین سهم را دارند. سایر محققان و انتشار نتایج تحقیقات و دنبال کردن کارهای پژوهشگران دیگر است.

ثلوال و کوشا (۲۰۱۳) در پژوهشی در شبکه آکادِمیا بیان کردند اثرات شبکه‌های علمی روی ارتباطات علمی چشمگیر است؛ بنابراین درک نقشی که این شبکه‌ها دارند، ضروری است. بخش اول نتایج، از تحلیل پروفایل‌های محققان فلسفه به دست آمد و یافته‌ها نشان دادند که پروفایل دانشجویان نسبت به اعضای هیئت علمی به میزان کمی محبوب‌تر است؛ اما کتاب‌ها و مقاله‌های اعضای هیئت علمی بیشتر مشاهده شده است. بخش دوم از تجزیه و تحلیل پروفایل‌های رشته‌های علوم کامپیوتر و تاریخ و حقوق حاصل شد. نتایج نشان داد که پروفایل‌های اعضای هیئت علمی به طور معنی‌داری بیشتر از دانشجویان مشاهده می‌شود. کتاب‌ها و مقاله‌های اعضای هیئت علمی نیز وضعیت مشابهی دارند. همچنین ثلوال و کوشا در همان سال با این هدف به ارزیابی شبکه ریسرچ‌گیت پرداختند که آیا استفاده از ریسرچ‌گیت و انتشار در آن اطلاعات به طور گسترده منعکس‌کننده رتبه‌بندی‌های دانشگاهی هست یا خیر. نتایج آن‌ها بین سیستم‌های رتبه‌بندی بین‌المللی و معیارهای پژوهشی حاصل از ریسرچ‌گیت همبستگی نشان داد. رتبه‌بندی بر اساس آماری که ریسرچ‌گیت ارائه می‌دهد، دارای ارتباط نسبتاً خوبی با رتبه‌هایی که سایر نهادهای علمی دارند است.

گرچه طبق پژوهش‌ها در ابتدا، میزان استفاده از شبکه‌های علمی اندک بود و فرایندهای علمی آینده روشنی در شبکه‌های علمی نشان نمی‌داد؛ اما به مرور زمان و افزایش امکان دسترسی به این شبکه‌ها برای همه، استفاده از این شبکه‌ها افزایش یافت. رشد این شبکه‌ها تا حدی شد که ارتباطات علمی در این شبکه‌ها در تمام مراحل یک تألیف

1 . Duke & Jordan
2 . Kelly & Delasalle
3 . LinkedIn
4 . Catalan

دیده می‌شود؛ بنابراین شبکه‌های تخصصی و علمی، به‌ویژه برای افرادی که به هر نحوی علاقه‌مندی‌های علمی دارند، فضایی سرشار از همکاری در سطح بین‌المللی ایجاد نموده و تعامل‌های اطلاعاتی را بسیار سرعت بخشیده است. از آنجایی که ارتباط، لازمه و جوهره پیشرفت علم است، به‌راحتی می‌توان این نکته را درک کرد که افزایش سرعت و تسهیل برقراری ارتباطی که توسط این شبکه‌های علمی ایجاد می‌شود، چه تأثیر مثبتی در رشد علم خواهد داشت. متأسفانه بسیاری از کشورها از جمله کشور ایران حضور مؤثری در این شبکه‌ها ندارند (نیازمند، ۱۳۹۲)؛ اما امید است که با انجام پژوهش‌هایی همچون پژوهش حاضر، میزان شناخت نسبت به این شبکه‌ها، به‌ویژه در بین دانشجویان و اساتید افزایش یابد تا استفاده از آن‌ها کارآمدتر شود.

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش کاربردی و با رویکرد ترکیبی، کمی و کیفی انجام شده است. در بخش اول (بخش کمی)، گردآوری داده‌ها در فاصله زمانی ۱۹ الی ۲۷ فروردین ۱۳۹۳ از پروفایل‌های کاربران در شبکه ریسرچ‌گیت گردآوری شد و شاخص‌هایی که استخراج شدند عبارت‌اند از:

- تعداد مقاله‌ها: مجموع تعداد اسناد بارگذاری (آپلود) شده در پروفایل هر محقق؛
  - نمره ریسرچ‌گیت: نمره‌ای که شبکه ریسرچ‌گیت توسط الگوریتم مخصوص، به هر پژوهشگر، دانشگاه یا مؤسسه اختصاص می‌دهد؛
  - تعداد مشاهده: تعداد دفعاتی که اسناد بارگذاری شده توسط پژوهشگر دیده شده است؛
  - تعداد دانلود: تعداد دفعاتی که اسناد بارگذاری شده توسط پژوهشگر بارگیری (دانلود) شده است؛
  - تعداد استناد: تعداد دفعاتی است که اسناد بارگذاری شده توسط پژوهشگر مورد استناد قرار گرفته است؛
  - امتیاز تأثیر مقاله‌ها: مجموع ضریب تأثیر مجلاتی است که مقاله‌های پژوهشگر در آن‌ها به چاپ رسیده است.
- طبق آماري که سایت ریسرچ‌گیت ارائه می‌دهد، تعداد کاربران در سال ۱۳۹۳ بیش از چهار میلیون نفر بود. از جامعه مذکور، نمونه‌ای ۱۲۰۰ نفری انتخاب شد. نمونه‌گیری بر مبنای استناد به پیشینه خارجی انجام شد. ثلوال و کوشا (۲۰۱۳) پژوهش مشابهی در شبکه آکادمیا انجام دادند. آن‌ها به کمک یک خزنده وبی^۱ رشته‌های روانشناسی، اقتصاد را از حوزه علوم اجتماعی و رشته‌های فیزیک و شیمی را از حوزه علوم پایه انتخاب کردند. در پژوهش حاضر به دلیل کلی بودن رشته‌های انتخاب شده و اینکه تعادلی بین تعداد افراد دنبال‌کننده^۲ این رشته‌ها در شبکه ریسرچ‌گیت برقرار نبود، محقق تمامی گرایش‌های رشته‌های انتخاب شده در شبکه علمی ریسرچ‌گیت را ثبت کرد. سپس آن‌هایی را که بین ۱۳ تا ۱۵ هزار دنبال‌کننده داشتند، تفکیک نمود و در نهایت گرایش‌های روانشناسی بالینی، اقتصاد رفتاری، شیمی تغذیه و فیزیک پزشکی انتخاب شدند. دلیل انتخاب نمونه‌هایی با ۱۳ الی ۱۵ هزار دنبال‌کننده، نزدیک بودن این عدد به میانگین تعداد کل افراد دنبال‌کننده در رشته‌های مورد نظر است (تعداد مربوط به ۱۹ فروردین ۱۳۹۳ است). اطلاعات از پروفایل افراد به صورت مستند گردآوری شد و تمامی صفحات پروفایل برای هر ۱۲۰۰ عضو ذخیره شد. برای تحلیل‌ها از نرم‌افزار اسپاس^۳ و آزمون ناپارامتری کروسکال والیس استفاده شد.
- بخش دوم پژوهش (بخش کیفی، سؤالات پنج تا هفت)، حاوی اطلاعات حاصل از مصاحبه است که با روش کیفی عام^۴ گردآوری شد. این روش صرفاً به دنبال کشف و فهم یک پدیده، فرایند یا چشم‌انداز و جهان‌بینی افراد

1 . SocSciBot Crawler

2. Followers

3. Statistical Package for Social Science

4. Generic Qualitative Research

دخیل است (مریام^۱، ۱۹۹۸) و برخلاف روش‌هایی مثل قوم‌نگاری^۲ و نظریه زمینه‌ای^۳ با یک سری پیش‌فرض‌های فلسفی صریح هدایت نمی‌شود؛ اما از همان اصول معتبر روش کیفی استفاده می‌کند (کائلی، ری و میل^۴، ۲۰۰۳). جامعه آماری همانند بخش کمی است با این تفاوت که کاربران این شبکه به دو گروه کاربران ایرانی و کاربران غیرایرانی تقسیم شدند. تعداد ۳۰ کاربر به‌عنوان نمونه برای کل مصاحبه‌ها انتخاب شدند که پانزده کاربر برای مصاحبه رایانامه‌ای (کابران غیرایرانی) و پانزده مصاحبه حضوری (کاربران ایرانی) در نظر گرفته شد. برای تحلیل مصاحبه‌ها، از تحلیل مضمونی استفاده شد. تحلیل مضمونی زمانی استفاده می‌شود که از یک سو مصاحبه خیلی مفصل نبوده و حول محور پرسش‌های محدود مطرح می‌شود و از سوی دیگر پاسخ‌ها نیز حول محور همان پرسش‌ها تحلیل می‌گردند (براون و کلارک^۵، ۲۰۰۶). پرسش‌های مصاحبه با چند متخصص موضوعی مطرح شد و به تأیید آن‌ها رسید. همچنین با توجه به مسئله اعتمادپذیری، از طریق ارتباط نزدیک با مصاحبه‌شوندگان، موارد گفته‌شده در مصاحبه، به‌صورت صوتی ذخیره شد و فایل صوتی مصاحبه انجام‌گرفته برای آن‌ها ارسال شد تا فرد مصاحبه‌شونده نکاتی را که بیان کرده باشند، پس از تأیید این افراد، پژوهشگر اقدام به پیاده‌سازی و تحلیل مصاحبه‌ها نمود.

یافته‌های پژوهش

تعداد مقاله‌های بارگذاری شده

جدول ۱. تعداد اسناد بارگذاری شده در شبکه ریسرچ گیت

مقاله‌ها	تعداد	کمینه	بیشینه	میانه	میانگین	انحراف معیار	رشته‌ها
روانشناسی کاربری	۲۸۹۳	۰	۲۰۹	۲/۵	۹/۶۴	۲۱/۶	
اقتصاد رفتاری	۲۴۲۸	۰	۱۵۶	۲	۸/۰۹	۱۶/۶۵	
شیمی تغذیه	۳۸۳۵	۰	۲۰۳	۴	۱۲/۷۸	۲۲/۳۲	
فیزیک پزشکی	۴۶۹۵	۰	۲۰۷	۷	۱۵/۵۶	۲۶/۶۹	

$$X^2 = 54, df = 3, p < 0.001$$

نمره ریسرچ گیت

جدول ۲. نمره ریسرچ گیت اعضای شبکه ریسرچ گیت به تفکیک رشته‌ها

نمره ریسرچ گیت	تعداد	کمینه	بیشینه	میانه	میانگین	انحراف معیار	رشته‌ها
روانشناسی کاربری	۱۷۹۷/۰۴	۰	۳۹/۴۷	۳/۱۴	۵/۹۹	۷/۷	
اقتصاد رفتاری	۱۱۵۰/۶۵	۰	۵۴/۹۲	۲/۱۵	۳/۸۳	۵/۸	
شیمی تغذیه	۲۶۹۳/۷	۰	۴۰/۶۶	۶/۱۹	۸/۹۷	۹/۲۵	
فیزیک پزشکی	۳۳۹۵/۸۲	۰	۵۱/۹۲	۸/۹۷	۱۱/۳۱	۱۰/۰۹	

$$X^2 = 133, df = 3, p < 0.001$$

1. Merriam
3. Grounded theory
5. Braun & Clarke

2. Ethnography
4. Caelli, Ray & Mill

طبق جدول ۱، میانه بارگذاری بیشترین تعداد مقاله‌ها (۷) مربوط به اعضای رشته فیزیک پزشکی و کمترین آن (۲) مربوط به رشته اقتصاد رفتاری است. آزمون کروسکال والیس نیز نشان‌دهنده معنادار بودن تفاوت آماری میان این چهار رشته است.

جدول ۲ نشان می‌دهد میانه بیشترین نمره ریسرچ گیت را رشته فیزیک پزشکی (۹/۸) و میانه کمترین آن مربوط به رشته اقتصاد رفتاری (۱۵/۲) است. تفاوت میان رشته‌ها نیز از نظر آماری معنادار است.

مشاهده و دانلود و استناد به مقاله‌ها

جدول ۳. تعداد مشاهده مقاله‌های اعضای شبکه ریسرچ گیت به تفکیک رشته‌ها

رشته‌ها	مشاهده مقاله‌ها	تعداد	کمینه	بیشینه	میانه	میانگین	انحراف معیار
روانشناسی کاربری	۱۰۴۹۰۲	۰	۱۱۰۰۰	۵۹/۵	۳۴۹/۶۷	۹۰۲/۸۲	
اقتصاد رفتاری	۸۰۲۷۶	۰	۷۰۰۰	۴۴	۲۷۶/۵۹	۶۱۹/۳۴	
شیمی تغذیه	۱۸۷۵۸۱	۰	۱۲۰۰۰	۱۷۰	۶۲۵/۲۷	۱۲۵۱/۷۱	
فیزیک پزشکی	۱۹۹۹۷۵	۰	۱۴۰۰۰	۲۷۴	۶۶۶/۵۸	۱۳۱۵/۸۴	

$$X^2 = 72, df = 3, p < 0.001$$

در جدول ۳، میانه بیشترین تعداد مشاهده مقاله‌ها مربوط به رشته فیزیک پزشکی (۲۷۴) و میانه کمترین آن نیز مربوط به رشته اقتصاد رفتاری (۴۴) است. تفاوت میان رشته‌ها نیز از نظر آماری معنادار است.

جدول ۴. تعداد دانلود مقاله‌های اعضای شبکه ریسرچ گیت به تفکیک رشته‌ها

رشته‌ها	دانلود مقاله‌ها	تعداد	کمینه	بیشینه	میانه	میانگین	انحراف معیار
روانشناسی کاربری	۲۴۹۰۲	۰	۴۴۱۷	۰	۸۳/۰۱	۳۵۳/۰۲	
اقتصاد رفتاری	۱۷۲۳۷	۰	۲۸۱۶	۰	۵۷/۴۶	۲۶۶/۸۷	
شیمی تغذیه	۳۹۰۰۴	۰	۳۶۶۲	۳	۱۳۰/۰۱	۴۱۷/۱۷	
فیزیک پزشکی	۲۶۹۲۶	۰	۱۸۴۰	۹	۸۹/۷۵	۲۳۳/۸۶	

$$X^2 = 36, df = 3, p < 0.001$$

در جدول ۴، نشان داده شده که بزرگ‌ترین میانه تعداد دانلود مقاله‌ها (۹) با اختلاف قابل توجهی به اعضای رشته فیزیک پزشکی اختصاص دارد و کوچک‌ترین میانه آن (۰) مربوط به مقاله‌های رشته‌های اقتصاد رفتاری و روانشناسی کاربری است. تفاوت میان رشته‌ها نیز از نظر آماری معنادار است.

در جدول ۵ مشخص است بالاترین میانه تعداد استناد به مقاله‌ها (۷) مربوط به اعضای رشته فیزیک پزشکی است و پایین‌ترین میانه آن (۰) نیز مربوط به رشته‌های اقتصاد رفتاری و روانشناسی کاربردی است. این تفاوت میان رشته‌ها نیز از نظر آماری معنادار است.

جدول ۵. تعداد استناد به مقاله‌های اعضای شبکه ریسرچ گیت به تفکیک رشته‌ها

رشته‌ها	استناد مقاله‌ها	تعداد	کمینه	بیشینه	میانه	میانگین	انحراف معیار
روان‌شناسی کاربری	۲۶۰۷۸	۰	۳۱۹۰	۰	۸۶/۹۳	۳۱۸/۷۲	
اقتصاد رفتاری	۱۳۱۲۰	۰	۱۲۹۴	۰	۴۳/۷۳	۱۶۵/۵۷	
شیمی تغذیه	۲۷۴۶۷	۰	۵۰۲۵	۳/۵	۹۱/۵۶	۳۶۵/۲۲	
فیزیک پزشکی	۳۶۰۳۶	۰	۶۰۹۶	۷	۱۲۰/۱۲	۴۷۱/۵۴	

$$X^2 = 52, df = 3, p < 0.001$$

امتیاز تأثیر مقاله‌ها

جدول ۶. امتیاز تأثیر مقاله‌های اعضای شبکه ریسرچ گیت به تفکیک رشته‌ها

رشته‌ها	امتیاز تأثیر مقاله‌ها	تعداد	کمینه	بیشینه	میانه	میانگین	انحراف معیار
روان‌شناسی کاربری	۳۵۷۴/۲۸	۰	۴۹۸/۱۳	۱/۴۳	۱۱/۹۱	۳۸/۱	
اقتصاد رفتاری	۱۶۹۹/۷۵	۰	۳۸۱/۴۹	۰/۶۸	۵/۶۶	۲۷/۷۸	
شیمی تغذیه	۶۶۵۳/۸۱	۰	۷۷۸/۳۱	۵/۴۲	۲۲/۱۷	۶۱/۲۱	
فیزیک پزشکی	۹۷۰۷/۷۲	۰	۶۷۰/۴۱	۹/۰۷	۳۲/۳۵	۷۶/۸۳	

$$X^2 = 144, df = 3, p < 0.001$$

طبق جدول ۶ میانه بیشترین امتیاز تأثیر مقاله‌ها (۰۷/۹) مربوط به رشته فیزیک پزشکی و میانه کمترین امتیاز تأثیر مقاله‌ها را (۶۸/۰) رشته اقتصاد رفتاری دارد. تفاوت رشته‌ها نیز از نظر آماری معنادار است.

چگونگی آشنایی با شبکه و عضویت در آن

جدول ۷. چطور با شبکه علمی ریسرچ گیت آشنا شدید؟

مقوله‌ها	کاربران غیرایرانی	کاربران ایرانی
دوستان و همکاران	۶	۸
جست‌وجو در گوگل	۵	۴
مطالعه مطلبی درباره ریسرچ گیت	۲	۰
به‌طور تصادفی	۲	۰
از طریق شبکه دیگر	۰	۱
ثبت‌نام توسط دوستان انجام	۰	۱
به‌خاطر نمی‌آورد	۰	۱

طبق جدول ۷ کاربران ایرانی و غیرایرانی بیشتر از طریق دوستان و همکاران ترغیب شدند تا عضو شبکه علمی ریسرچ گیت شوند. بعد از آن، جست‌وجو در گوگل دومین عامل تأثیرگذار در عضویت کاربران در شبکه علمی ریسرچ گیت است.

اهداف استفاده از شبکه

جدول ۸. چه انگیزه‌ای باعث شد که به شبکه علمی ریسرچ گیت پیوندید؟

مقوله‌ها	کاربران غیرایرانی	کاربران ایرانی
امکان اشاعه و نمایش بهتر و بیشتر فعالیت‌های علمی	۸	۹
برقراری ارتباط و تعامل بهتر با سایر محققان	۵	۶
دسترسی آسان به مقاله‌ها و منابع علمی	۴	۴
به‌روزماندن نسبت به کارهای علمی سایر محققان	۴	۸
دریافت بازخورد نسبت به کارهای علمی شخصی	۳	۳
کنجکاوی نسبت به آنچه در این شبکه‌ها می‌گذرد	۱	۰
غلبه بر انزوای حاکم بر محیط دانشگاه	۱	۰
ناخواسته به این شبکه کشیده شدم	۱	۰
علاقه شخصی به شبکه‌ها	۰	۱

در یافته‌های جدول ۸ کاربران ایرانی و غیرایرانی «امکان اشاعه و نمایش بهتر و بیشتر فعالیت‌های علمی» را مهم‌ترین هدف پیوستن به شبکه ریسرچ گیت بیان کردند. بیشتر آن‌ها شبکه ریسرچ گیت را سکویی برای معرفی کارها و نمایشی بیشتر فعالیت‌های علمی‌شان می‌دانند.

نگرش کاربران نسبت به سودمندی شبکه ریسرچ گیت

جدول ۹. به نظر شما، آیا استفاده از شبکه ریسرچ گیت برای همه می‌تواند مفید باشد؟ از چه طریق؟

مقوله‌ها	مقوله‌های فرعی	کاربران غیرایرانی	کاربران ایرانی
بله	۱. فراهم کردن محیطی برای تعامل و برقراری ارتباط	۸	۱
	۲. ایجاد فرصت‌های نوین در سطح ملی و بین‌المللی	۰	۷
	۳. نمایش بیشتر مقاله‌ها و کارهای علمی	۴	۷
	۴. تسهیل در دسترسی به هر نوع منبع اطلاعاتی	۴	۳
	۵. آگاهی‌رسانی نسبت به آنچه شما می‌خواهید	۰	۲
	۶. دنبال کردن محققان تعیین‌کننده در حوزه علمی	۲	۲
خیر	۱. نسبت به استفاده با اهداف مالی مشکوک هستم	۱	۰
	۲. نیاز به داشتن توانایی در زبان انگلیسی	۰	۲
شاید	۱. آن اندازه استفاده نکرده‌ام که نظری بدهم	۱	۰

براساس جدول ۹ اکثر کاربران ایرانی و غیرایرانی (در مجموع بیش از ۸۵ درصد) معتقدند که شبکه ریسرچ گیت می‌تواند برای تمام علاقه‌مندان به مباحث علمی مفید باشد. مهم‌ترین طریق مفید بودن این شبکه در بین کاربران غیرایرانی «فراهم کردن محیطی برای تعامل و برقراری ارتباط» و در بین کاربران ایرانی «ایجاد فرصت‌های نوین در سطح ملی و بین‌المللی» و «نمایشی بیشتر مقاله‌ها و کارهای علمی» است.

فعالیت‌های کاربران در شبکه ریسرچ گیت

جدول ۱۰. معمولاً چه نوع فعالیتی را در شبکه علمی ریسرچ گیت انجام می‌دهید؟

مقوله‌ها	کاربران غیرایرانی	کاربران ایرانی
بارگذاری مقاله‌های شخصی و به‌روز نگه‌داشتن پروفایل	۹	۱۰
به‌روز ماندن نسبت به کارهای علمی سایر محققان	۷	۵
جستجو و تورق در بین مقاله‌ها و پروفایل‌های موجود	۶	۰
ارسال درخواست برای دریافت تمام متن مقاله‌ها	۴	۹
شرکت در پرسش و پاسخ و بحث‌های مطرح‌شده	۴	۵
مشاهده بازخورد کارهای علمی	۳	۲
جستجو برای فرصت‌های شغلی قابل توجه	۱	۰
برقراری ارتباط و تعامل با افراد تعیین‌کننده در رشته	۰	۱

طبق جدول ۱۰ بیشترین فعالیتی که توسط کاربران ایرانی و غیرایرانی انجام می‌گیرد «بارگذاری مقاله‌های شخصی و به‌روز نگه‌داشتن پروفایل» است و پس از آن «به‌روز ماندن نسبت به کارهای علمی سایر محققان» قرار دارد.

مهم‌ترین ویژگی شبکه ریسرچ گیت

جدول ۱۱. کدام ویژگی‌های شبکه علمی ریسرچ گیت را بیشتر می‌پسندید؟

مقوله‌ها	کاربران غیرایرانی	کاربران ایرانی
برقراری ارتباط و تعامل در سطح ملی و بین‌المللی	۵	۵
انتشار سریع فعالیت‌های علمی بدون نیاز به داوری	۰	۵
حذف محدودیت‌های زمانی و مکانی برای کارهای علمی	۳	۰
امکان به اشتراک‌گذاری مقاله‌ها و تجربیات برای همه	۲	۲
به‌روزرسانی سریع و آسان	۲	۰
امکان پرسیدن سؤال از محققان برجسته رشته	۰	۱
دسترسی سریع و آسان به منابع علمی	۲	۱
به‌روزرسانی خودکار پروفایل توسط خود شبکه	۱	۰
جست‌وجوی محققان به تفکیک رشته یا مؤسسه	۰	۱

در جدول ۱۱ «امکان برقراری ارتباط و تعامل در سطح ملی و بین‌المللی» مهم‌ترین ویژگی شبکه علمی ریسرچ گیت از دید کاربران غیرایرانی است و در بین کاربران ایرانی علاوه بر عامل ذکرشده «امکان انتشار سریع فعالیت‌های علمی بدون نیاز به داوری» نیز بیشترین اهمیت را دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که محققان رشته فیزیک پزشکی به‌طور کلی نسبت به سایر رشته‌ها تعامل بیشتری در شبکه علمی ریسرچ گیت دارند که این نتایج با یافته‌های مطالعات (تلوال و کوشا، ۲۰۱۳) در حوزه علوم پایه منطبق

است و بیشتر اعضای شبکه ریسرچ گیت به واسطه پیشنهاد دوستان و همکاران خود با این شبکه آشنا و عضو آن شده‌اند که این نتایج با یافته‌های پژوهش دوک و جردن^۱ (۲۰۱۱) در رابطه با آشنایی با شبکه‌ها مطابقت دارد. آن‌ها بیان کردند که هدف محققان در استفاده از شبکه ریسرچ گیت اشاعه و نمایش بهتر و بیشتر فعالیت‌های علمی‌شان بوده و سعی دارند خود را از این طریق در سطح بین‌المللی مطرح کنند و نمایش فعالیت‌های علمی‌شان را از این طریق وسعت بخشند که یافته‌های برخی پژوهش‌های پیشین نیز به‌طور مستقیم یا غیرمستقیم مؤید این هدف است. کالب^۲ و دیگران (۲۰۱۱) نشان دادند که دلیل اصلی عضویت در شبکه‌های علمی و به‌اشتراک‌گذاری منابع اطلاعاتی «کسب شهرت» است درحالی‌که یافته‌های ناندز و بورگو (۲۰۱۳) نشان داد انگیزه اصلی عضویت در شبکه‌های علمی «در تماس بودن با سایر محققان» و «انتشار سریع نتایج پژوهش‌های خود» است. این یافته‌ها را نمی‌توان متناقض دانست؛ چراکه در تماس بودن و پیدایی بیشتر آثار در شبکه، در حقیقت زمینه‌ساز و ابزار دستیابی به شهرت هستند.

در مجموع بیش از ۸۵ درصد کاربران موافق با استفاده از شبکه علمی ریسرچ گیت هستند و آن را مفید می‌دانند. آنان معتقدند که فراهم شدن محیطی برای تعامل، تبادل، برقراری ارتباط و استفاده از فرصت‌های نوین موجود در سطح ملی و بین‌المللی، بهترین راه‌هایی است که از طریق آن می‌توان مؤثرترین کارایی را در این شبکه داشت. این نتایج با آنچه که دوک و جردن (۲۰۱۱) به آن دست یافتند، کاملاً متفاوت است. آن‌ها گزارش کردند که اکثریت کاربران شبکه‌های علمی، آن را مفید ندانسته و بیان کردند که در استفاده از این شبکه‌ها انتظارات آن‌ها برآورده نشده است. همچنین گزارش کردند که پژوهشگران انتظار نداشتند که این شبکه‌ها فرایند ارتباطات علمی را تغییر دهد. محقق انتظار این تفاوت را داشت؛ چرا که گیگلیا (۲۰۱۱) دلیلی آشکار در این رابطه دارد. وی بیان کرد که کارکرد شبکه‌ها همانند تلفن است. اگر در دسترس همگان نباشد، فقط عده معدودی از آن استفاده کرده و رضایت خواهند داشت. همچنین وی با حضور شبکه‌ها، تغییر در فرایند پژوهش را امری ضروری می‌داند؛ بنابراین می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که زمانی که این پژوهش دوک و جردن انجام گرفته (سال ۲۰۱۱) امکانات شبکه‌ها و میزان استفاده و شناخت کاربران از شبکه‌های علمی، نسبت به حال حاضر کمتر بوده و دسترسی آسان نبوده و مسلماً سطح رضایت کاربران نیز پایین برآورد شده است. نکته دیگر که می‌تواند دلیل تفاوت باشد این است که هنگام پرسش درباره سودمندی شبکه‌ها پاسخ افراد بسته به اینکه پرسش در مورد شبکه‌ای خاص است یا به‌طور کلی پرسیده می‌شود، ممکن است تفاوت کند. اگر پرسش به‌طور کلی پرسیده شود یا مثلاً درباره شبکه آکادمیا پرسیده شود، ممکن است افراد یک پاسخ بدهند که با پاسخ آنان در مورد یک شبکه دیگر، مثل ریسرچ گیت تفاوت دارد.

نتایج مشخص کرد که بارگذاری^۳ مقاله‌های شخصی و به‌روز نگه‌داشتن پروفایل بیشترین فعالیتی است که کاربران انجام می‌دهند و کم‌اهمیت‌ترین فعالیتی که اتفاق می‌افتد نیز جست‌وجو برای فرصت‌های شغلی است. همان‌طور که یافته‌ها نشان می‌دهند، بین هدف عضویت و متداول‌ترین فعالیتی که محققان انجام می‌دهند، ارتباط وجود دارد. مهم‌ترین هدف کاربران شبکه ریسرچ گیت اشاعه و نمایش بیشتر فعالیت‌های علمی‌شان است و برای تحقق این هدف است که بارگذاری مقاله‌ها را انجام می‌دهند و سعی دارند تا پروفایل‌شان به‌روز باشد. علاوه‌براین در بین کاربران ایرانی تعداد زیادی از افراد تأکید به استفاده از این شبکه برای دسترسی به منابع اطلاعاتی داشتند. شاید دلیل این امر محدودیت‌های دسترسی به منابع و پایگاه‌های اطلاعاتی در داخل کشور باشد. این یافته‌ها با نتایج الماسی (۱۳۹۳) که

1 . Duke and Jordan
2 . Kalb
3 . Upload

حکایت از محدودیت محققان ایرانی در دسترسی به منابع دارد، مطابقت دارد. کمترین فعالیت نیز جست‌وجو برای فرصت‌های شغلی است. این نتیجه با یافته‌های ناندز و بورگو (۲۰۱۳)؛ یعقوبی ملال، ریاحی‌نیا و کیان (۱۳۹۴) همخوانی دارد. دلیل این امر ممکن است توجه کمتر به مسائل تجاری و مادی در محیط‌های علمی باشد. همچنین این نکته که شبکه‌های علمی فارغ از بُعد مکان هستند نیز می‌تواند دلیل مطابقت نتایج باشد؛ چرا که ماهیت محیط پیرامون که در محیط‌های مادی بر رفتار کاربران تأثیر می‌گذارد، تا حدود زیادی در محیط‌های مجازی (شبکه‌های علمی) کم‌رنگ است.

در بین کاربران ایرانی احتمالاً به دلیل مشکلاتی که در دسترسی به منابع اطلاعاتی از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی در کشور وجود دارد، نقش دسترسی به منابع اطلاعاتی از طریق شبکه ریسرچ‌گیت بسیار پررنگ است. مهم‌ترین ویژگی شبکه علمی ریسرچ‌گیت از دید مصاحبه‌شوندگان، امکان برقراری ارتباط و تعامل در سطح ملی و بین‌المللی و امکان انتشار سریع فعالیت‌های علمی بدون نیاز به داوری است. باید توجه داشت امکان انتشار سریع فعالیت‌های علمی بدون داوری که در مصاحبه‌های حضوری مورد توجه قرار گرفته، دو نوع پیامد به دنبال دارد؛ گرچه سرعت در انتشار بالا می‌رود، اما نباید نبود داوری را در این شبکه فراموش کرد. در همین رابطه جمالی مهموئی (۱۳۸۸) بیان می‌کند که محیط‌های مجازی که بر پایه وب دو هستند، فعالیت‌های آماتوری را افزایش می‌دهند و همه به نوعی تولید و توزیع‌کننده اطلاعات می‌شوند؛ بنابراین استفاده از محتوای اطلاعاتی موجود در این محیط باید با احتیاط انجام شود. مهم‌ترین مشکل کاربران ایرانی نبود امکان استفاده از زبان فارسی است که شاید علت طرح این مشکل تسلط ناکافی آنان بر زبان انگلیسی و عدم پشتیبانی زبان فارسی در شبکه باشد که موجب می‌شود کاربران ایرانی نتوانند بهره کافی را از شبکه ببرند. همچنین کاربران غیرایرانی مسائلی نظیر حق مؤلف و بازخوردهایی را که این شبکه ارائه می‌دهد، برای خود مشکل‌ساز می‌دانند. این مسئله احتمالاً نشان از این است که محققان از شبکه دیگری استفاده می‌کنند و آمارهای شبکه ریسرچ‌گیت را با آن شبکه مقایسه می‌کنند. در مجموع آنچه که نتایج نشان داد، وجود تفاوت‌های میان‌رشته‌ای در استفاده از شبکه ریسرچ‌گیت و نیز نقش ارتباطات فردی بیرون از شبکه اجتماعی علت پیوستن به این شبکه‌هاست؛ چرا که هنوز درصد قابل توجهی از افراد به تبعیت یا توصیه دوستان خود به شبکه می‌پیوندند. همچنین با توجه به کارکرد این شبکه‌ها در افزایش پدیدایی پروفایل افراد و آثار آنان توصیه می‌شود که پژوهشگران ایرانی در بهره‌گیری از این شبکه‌ها در راستای فعالیت‌های علمی خود فعال‌تر عمل کنند. لذا پیشنهاد می‌شود گستره، نوع استفاده و موانع استفاده ایرانیان از این شبکه‌ها بیشتر مورد بررسی و مطالعه قرار گیرد.

منابع

الماسی، کبری. (۱۳۹۳). بررسی آثار تحریم‌های خارجی بر ارتباطات علمی و فعالیت‌های پژوهشی پژوهشگران مؤسسه تحقیقات واکسن و سرم‌سازی رازی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی. دانشگاه خوارزمی تهران.

بتولی، زهرا. (۱۳۹۲). قابلیت‌های شبکه اجتماعی آکادمیا برای پژوهشگران. تاریخ بازدید: ۱۳۹۳/۰۹/۲۹ دسترسی‌پذیر در:

https://www.researchgate.net/publication/256926823_Academia.edu_Features_for_Researchers

نیما یعقوبی ملال، حمیدرضا جمالی مهموئی، یزدان منصوریان

- بتولی، زهرا. (۱۳۹۲). قابلیت‌های شبکه اجتماعی ریسرچ گیت برای پژوهشگران. گفتمان علم و فناوری. ۱ (۲)، ۵۹-۶۸.
- بتولی، زهرا. (۱۳۹۲). عضویت در شبکه‌های اجتماعی راهی جهت افزایش تعداد استنادات. مجله خبری آموزشی معاونت پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی، ۱۲ (۳)، ۴.
- جمالی مهموئی، حمیدرضا. (۱۳۸۸). وب ۲ و دسترسی به اطلاعات. کتاب ماه کلیات اطلاعات، ارتباطات و دانش‌شناسی، ۱۲ (۹)، ۱۰-۱۳.
- رسولی، محمدرضا و مرادی، مریم. (۱۳۹۱). میزان مشارکت دانشجویان ارتباطات در تولید محتوای رسانه‌های اجتماعی. مطالعات فرهنگ-ارتباطات، ۱۳ (۱۹)، ۱۱۳-۱۴۱.
- نیازمند، محمدرضا. (۱۳۹۲). بررسی تطبیقی میزان استفاده پژوهشگران کشورهای خاورمیانه از شبکه‌های اجتماعی علمی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی. دانشگاه شیراز.
- یعقوبی ملال، نیما، ریاحی‌نیا، نصرت و کیان، مرجان. (۱۳۹۴). واکاوی نقش و کاربرد شبکه‌های اجتماعی برای دانشجویان. مجموعه مقالات همایش ملی شبکه‌های اجتماعی مجازی بستری برای آموزش و یادگیری. تهران، ۲۲ اردیبهشت ۱۳۹۴، دانشگاه علامه طباطبائی.
- Amichai-Hamburger, Yair & Vinitzky, Gideon. (2010). Social network use and personality. *Computers in Human Behavior*, 26, 1289-1295.
- Braun, V. & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 13(2), 77-101.
- Boyd, Danah M. & Ellison, Nicole B. (2008). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13, 210-230.
- Caelli, K. & Ray, L. & Mill, J. (2008). Clear as Mud: Toward greater clarity in generic qualitative research. *International Journal of Qualitative Method*, 2(2), 1-13.
- Duke and Jordan Ltd. (2011). *Social Networking Sites and their role in Scholarly Communications*. Study for Centre for Research Communications, University of Nottingham.
- Giglia, E. (2011). Academic social networks: It is time to change the way we do research. *European journal of physical and rehabilitation medicine*, 47, 345-349.
- Kalb, Hendrik & Pirkkalainen, Henri & Pawlowski, Jan & Schoop, Eric. (2011). Social Networking Services as a Facilitator for Scientists' Sharing Activities. *ECIS 2011 Proceedings*. Available at: <http://aisel.aisnet.org/ecis2011/267>
- Kelly, B.; Delasalle, J. (2012). Can LinkedIn and Academia.edu Enhance Access to Open Repositories? In: *OR2012: the 7th International Conference on Open Repositories*, Edinburgh, Scotland. Available at: <http://opus.bath.ac.uk/30227>
- Nandez, Gemma & Borrego, Angel. (2013). Use of Social Networks for Academic Purposes: A Case Study. *The Electronic Library*, 31(6), 781-791.
- Nicholas, David & Rowlands, Ian. (2011). Social media use in the research workflow. *Information Services & Use*, 31, 61-83.

- Ponte, Diego & Simon, Judith. (2011). Scholarly Communication 2.0: Exploring Researchers' Opinions on Web 2.0 for Scientific Knowledge Creation, Evaluation and Dissemination. *Serial review*, 37(3), 149-156.
- Richter, Alexander & Koch, Michael. (2008). Functions of Social Networking Services. COOP '08: the 8th International Conference on the Design of Cooperative Systems. Bundeswehr University Munich.
- Singh, KP & Singh Gill, Malkeet. (2011). Use of Social Networking Sites by the Research Scholars: A Study of Guru Nanak Dev University, Amritsar. *Library Herald*, 49(3), 229-241.
- Thelwall, Mike & Kousha, Kayvan. (2013). Academia.edu: Social Network or Academic Network? *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 65(4), 721-731.
- Thelwall, Mike & Kousha, Kayvan. (2014). ResearchGate: Disseminating, Communicating and Measuring Scholars. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. Available at:
https://www.researchgate.net/publication/259583165_ResearchGate_Disseminating_communicating_and_measuring_scholarship?ev=prf_pub